

ISTRAŽIVANJE O ČITANJU **(povezanost brzine čitanja i školskoga uspjeha)**

Da bi postali čitatelji, moraju biti čitači.

ŠTO JE ČITANJE?

Čitanje se može definirati kao višeslojan i složen proces koji se razvija od početnoga prepoznavanja slova abecede preko razabiranja riječi i iskaza do njihova povezivanja koje proizvodi ili oblikuje razumljivo značenje. (Grosman, 2010)

Tečno čitanje definira brzo, točno i izražajno čitanje. (Čudina-Obradović, 2014) To je vještina koja se usavršava. Kako bi bio sposoban razumijevati ono što pročita, učenik treba ovladati automatizacijom čitanja i rječnikom/vokabularom koji se u tekstu koristi. Tada kažemo da posjeduje vještinu vještog čitanja.

Učitelj je zadatak naučiti djecu čitati ritmom govora do kraja četvrtog razreda osnovne škole. Dobra vještina čitanja osnovni je preduvjet za svako učenje i usvajanje znanja iz svih područja i školskih predmeta.

ČITAČI I ČITATELJI

Svladavanjem tehnike čitanja postajemo *čitači*, a to je osnovni preduvjet da postanemo *čitatelji*, tj. oni koji čitaju s razumijevanjem, dubinski. (Peti-Stantić, 2019) Razumijevanje pročitanog je sposobnost obrade teksta, razumijevanja njegova značenja i integracije s onim što čitatelj već zna. Samo čitatelji moći će proširiti svoj rječnik, usvojiti nove informacije u svrhu stjecanja novih znanja, lakše se sporazumijevati, širiti spoznaje i napredovati u obrazovanju.

ŠTO JE ČITALAČKA PISMENOST?

PISA definira čitalačku pismenost kao sposobnost razumijevanja, korištenja i vrednovanja tekstova te promišljanja i angažiranosti pri čitanju radi postizanja osobnih ciljeva, razvoja vlastita znanja i potencijala te aktivnog sudjelovanja u društvu. (NCVVO)

Osim što predstavlja temelj uspjeha u svim drugim predmetnim područjima, čitalačka pismenost smatra se preduvjetom aktivnom sudjelovanju u većini područja života. Da bi aktivno sudjelovali u današnjem društvu znanja, pojedinci trebaju biti sposobni doći do informacija putem različitih medija, razumjeti ih, promišljati o njima i zauzeti kritički stav.

Osnovni način da postanete brži čitač i bolji čitatelj je više čitati i poboljšati svoj rječnik. Čitanje knjiga koje privlače vaše zanimanje i znatiželju jedan je od najjednostavnijih i najosnovnijih načina za povećanje brzine čitanja.

BRZINA ČITANJA

Iskustva pokazuju da djeca, koja su prije prelaska u peti razred čitala najmanje sto riječi u minuti, nastavljaju dobro učiti u petom razredu.

Prema mišljenju psihologa, više od 200 čimbenika utječe na akademski uspjeh. Jedan od njih je i brzina čitanja. Ako je brzina pretjerana, razumijevanje se pogoršava, a ako je smanjena, tad je potrebno pročitati tekst dva ili tri puta da biste ga razumjeli. (Školski portal)

Ispit brzine čitanja nije najtočniji ispit o učenikovim sposobnostima kompletnog procesa učenja, ali je dobar pokazatelj kako ono trenutno stoji u svom govornom i čitalačkom području.

ISTRAŽIVANJE

CILJ ISTRAŽIVANJA: Utvrditi broj pročitanih riječi u minuti među učenicima četvrtih razreda kako bismo otkrili kakvi su čitači. Čitač je pretpostavka da netko može postati čitatelj.

METODE ISTRAŽIVANJA

uzorak: U istraživanju je sudjelovalo 89 učenika: 23 učenika 4. a, 22 učenika 4. b, 21 učenik 4. c i 23 učenika 4. d razreda.

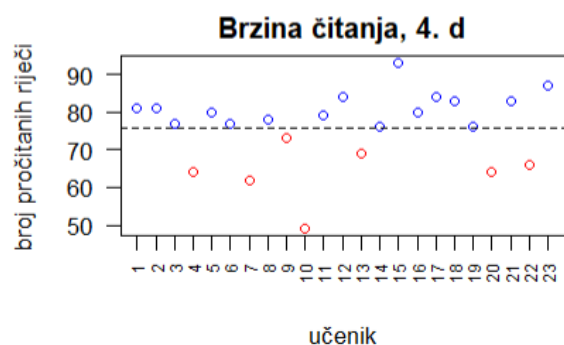
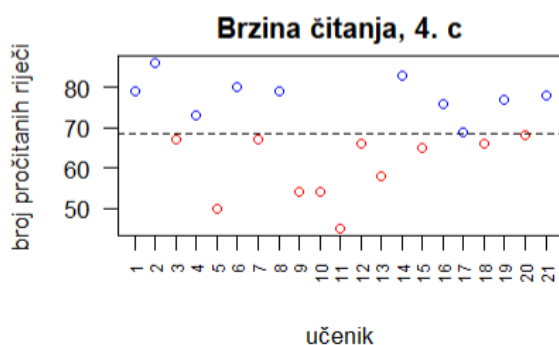
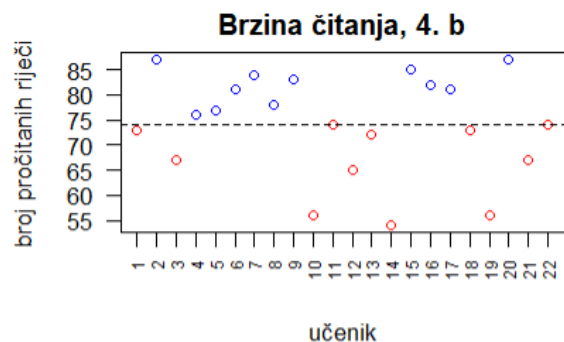
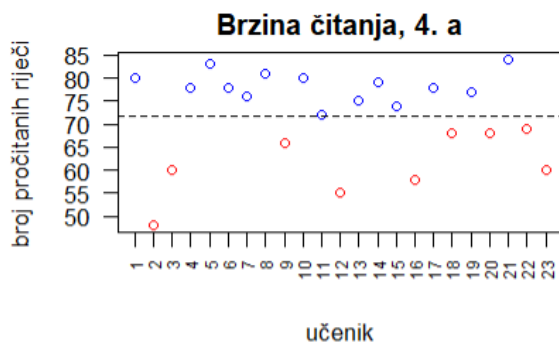
mjerni instrumenti: Za utvrđivanje brzine glasnog čitanja primijenjen je jednominutni ispit glasnog čitanja (forma A) psihologa Ivana Furlana. Ispitom se za učenike pojedinačno utvrđuje broj riječi pročitanih naglas u jednoj minuti. Sadrži 120 riječi, po pet u svakom retku – u početku su jednostavne za čitanje (jednosložne i vrlo uobičajene, česte u uporabi), potom postaju sve duže i složenije i na kraju dolaze riječi koje su rijetke u svakodnevnoj uporabi.

obrada podataka: Prikupljeni podatci statistički su analizirani pomoću programske potpore paketa RStudio. Na temelju dobivenih informacija doveli su se matematički potkrijepljeni zaključci i za grafički prikaz rezultata izrađeni su dijagrami.

postupak provedbe istraživanja: Ispitivanje je provedeno u tjednu od 13. 2. do 17. 2. 2023., a provela ga je učiteljica hrvatskoga jezika Gordana Ljubas. Prije ispitivanja ispitivačica je bila u svakom razredu, predstavila se učenicima i najavila im kako će tijekom jednoga ili dvaju sati, u dogovoru s njihovim učiteljem/učiteljicom, provesti ispitivanje te im objasnila koji je cilj ispitivanja. Svi su učenici imali iste uvjete: ispitivanje se provodilo individualno, izvan razrednoga odjela, bez ometajućih izvora. Prije čitanja kratko su uvježbavali čitanje na nizu riječi koje nisu upotrijebljene na ispitnom materijalu.

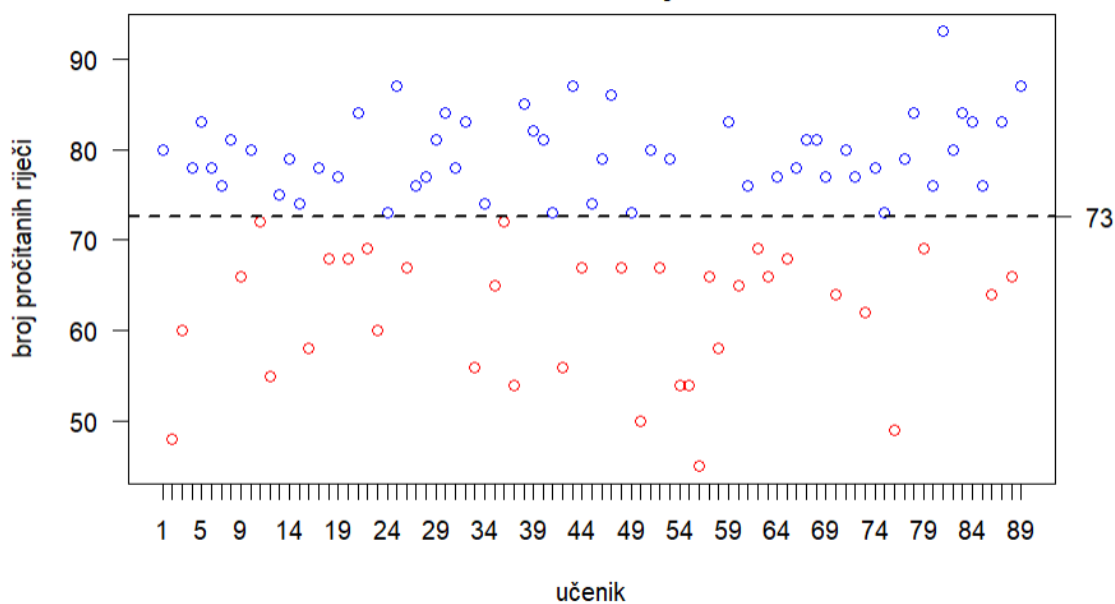
REZULTATI ISTRAŽIVANJA:

Brzina čitanja

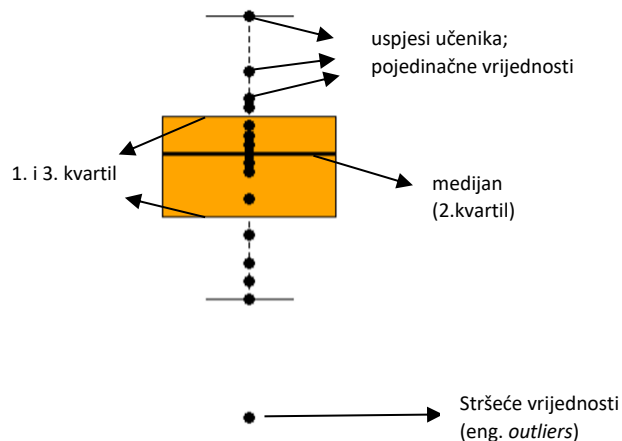
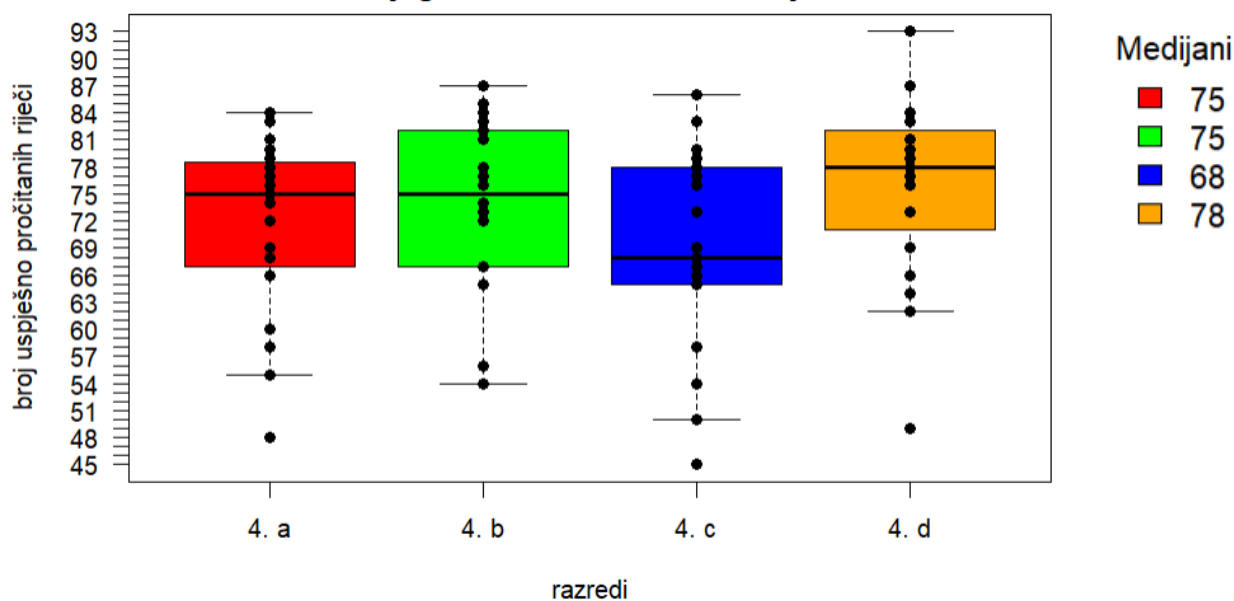

Učenici 4. a u prosjeku čitaju 72 riječi u minuti, učenici 4. b 74, učenici 4. c 69, a prosjek pročitanih riječi u minuti u 4. d je 76.

Brzina čitanja

Dijagram kvantila brzine čitanja

Objašnjenje pojmova i dijagrama

Prvi kvartil je broj od kojeg je veće 75 % vrijednosti, a manje 25 % vrijednosti.

Treći kvartil je broj od kojeg je veće 25 % vrijednosti, a manje 75 % vrijednosti.

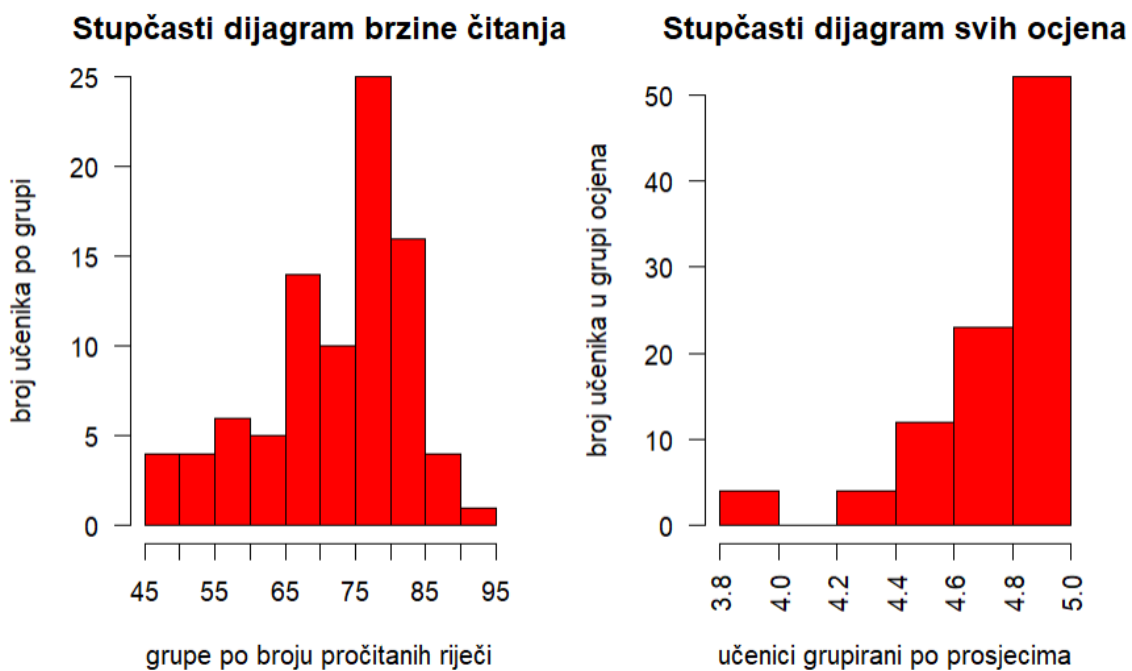
Medijan (drugi kvartil) onaj je broj za koji vrijedi da je polovica vrijednosti veća od njega (iznad njega), a polovica manja (ispod njega).

Prosječan broj pročitanih riječi koje u minuti pročitaju učenici četvrtih razreda naše škole je 72,75 što je i prosjek za tu dob. (Furlan, prema Bjelica J. i Posokhova I., 2001.) Najbolji rezultat jesu točno pročitane 93 riječi u minuti.

Najveći broj učenika (njih 25) u grupi je od 75 do 80 pročitanih riječi, slijedi 17 učenika s pročitanih 80 do 85 riječi te 14 učenika s pročitanih 65 do 70 riječi. 10 učenika pročitalo je 70 do 75 riječi. Vidljiva i varijabilnost i postojanje razlike na individualnim razinama kod ostalih 23 učenika – od onih četvero s minimalno pročitanih 45 do 50 riječi do učenice s pročitanih 93 riječi.

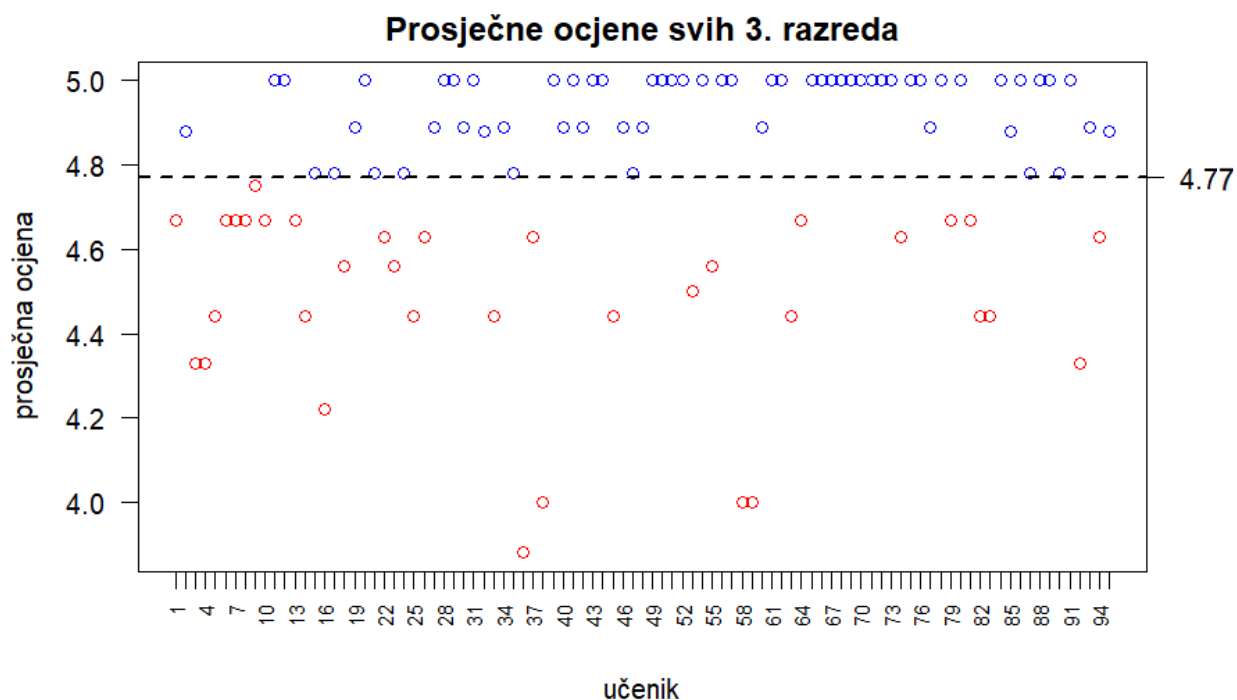
Brzina čitanja i školski uspjeh (ocjene)

Samo jedna učenica čita više od 90 riječi, četvero učenika su u grupi od 85 do 90, 17 od 80 do 85, a najveći broj (njih 25) u grupi je od 75 do 80.

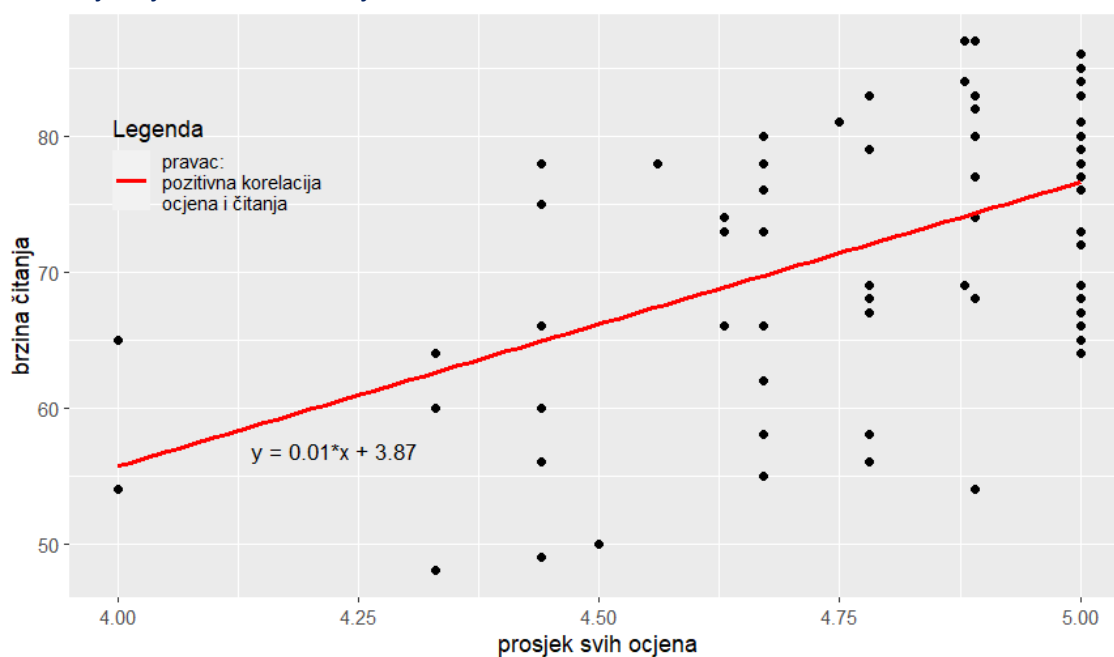

Najveći broj učenika (njih 50) na kraju trećega razreda imao je najviše ocjene (u grupi od 4,8 do 5,0), slijedi njih 22 u grupi od 4, 6, do 4, 8 dok je „srednju“ ocjenu (od 4,4 do 4,6) imalo 11 učenika.

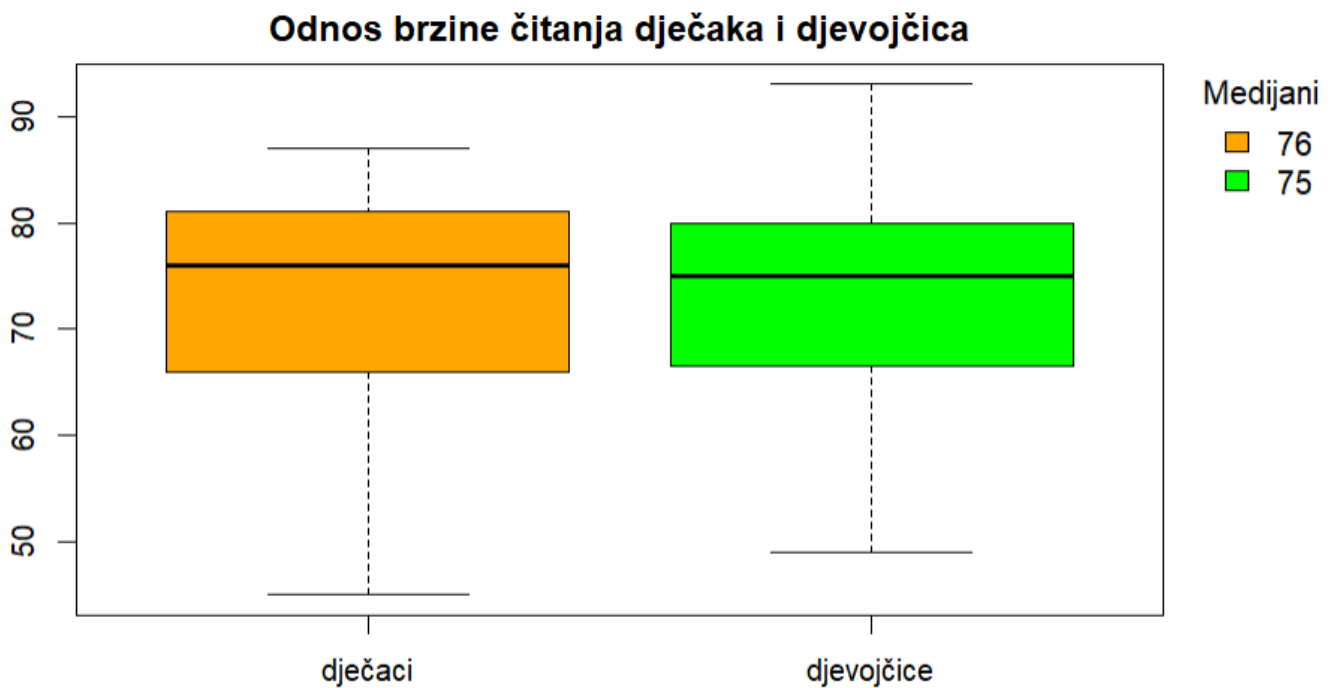
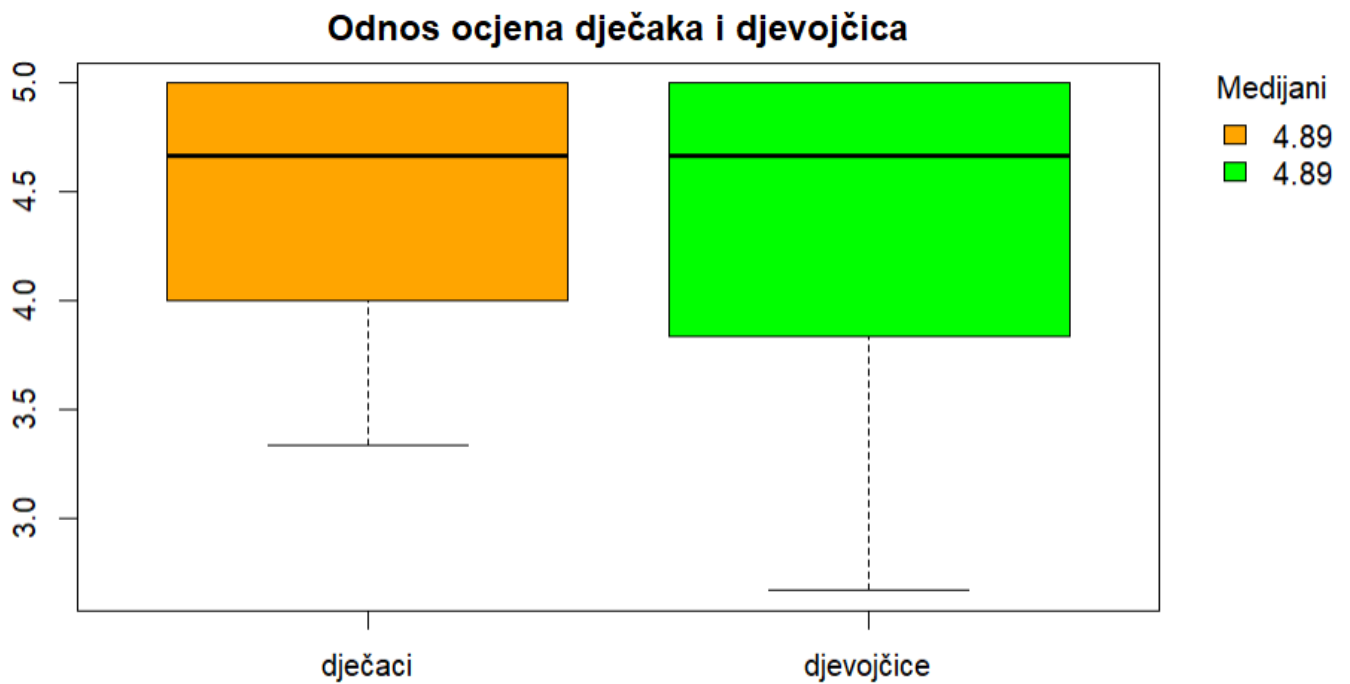
Dostupna istraživanja ukazuju na to da je loše čitanje uzrok slabijem uspjehu u osnovnoj školi (Školski portal).

Korelacija ocjena i brzine čitanja

Izračunat je koeficijent korelacije brzine čitanja i prosječnih ocjena na kraju trećega razreda, $r = 0,52$. Zaključuje se kako postoji značajna korelacija između te dvije veličine. Stoga se u načelu očekuje da će brži čitači imati veći prosjek ocjena. To se pokazalo i u našem istraživanju: učenici koji su imali zaključnu ocjenu vrlo dobar ili odličan postigli su bolje rezultate u brzini čitanja.

Prethodni grafički prikazi pokazuju kako statistički nema nikakve razlike među dječacima i djevojčicama ni u zaključnim ocjenama ni u brzini čitanja.

ZAKLJUČAK:

Rezultati ispitivanja brzine čitanja ukazuju na potrebu za daljnjim radom u poboljšanju čitalačkih kompetencija učenika četvrtih razreda. Zbog toga će biti savjetovani da više čitaju, da čitaju naglas, da biraju tekstove koji ih zanimaju, da čitaju naglas svojim ukućanima...

Mogućnosti:

Učitelji razredne nastave i hrvatskoga jezika za stjecanje vještina tečnog čitanja što češće izlagati učenike kontinuiranim vježbama čitanja, a to su različite govorne vježbe, pričanje, prepričavanje i čitanje priča uz prethodno tumačenje nepoznatih riječi. (Češi i Ivančić, 2019)

Roditelji djeci što češće čitati naglas (i nakon što su svladali tehniku čitanja), čitati sa svojom djecom (naglas), slušati ih kad im djeca čitaju. Kako bi se čitači pretvorili u čitatelje, razgovarati s njima o pročitanom.

Učenici se mogu uključiti u Pričofest, a od 5. razreda u školski projekt Priče u sumrak kojemu je cilj razvijati čitateljske navike i poticati učenike na čitanje književnih djela, a namijenjen je učenicima 5. i 6. razreda.

Učitelji svih nastavnih predmeta trebaju, u skladu s mogućnostima, učenicima omogućiti da na satu glasno čitaju i vježbaju čitanje te tako razvijaju čitalačke kompetencije.

U Školskom kurikulumu poželjno je uz postojeće planirati što više aktivnosti koje će biti usmjerene na čitanje.

Plan:

Brzina čitanja važan je prediktor razumijevanju pročitanoga (Visinko, 2014). U rujnu/listopadu (na početku petoga razreda) provjeriti brzinu čitanja na tekstu primjerenom dobi učenika.

IZVORI:

Grosman, M. (2010). U obranu čitanja: Čitatelj i književnost u 21. stoljeću. Zagreb: Algoritam

Čudina-Obradović, M. (2014.). Psihologija čitanja – Od motivacije do razumijevanja. Zagreb: Golden marketing – tehnička knjiga

Peti-Stantić, A. (2019). Čitanjem do (spo)razumijevanja: Od čitalačke pismenosti do čitateljske sposobnosti. Zagreb: Naklada Ljevak

<https://pisa.ncvvo.hr/citalacka-pismenost/>

Školski portal <https://www.skolskiportal.hr/sadrzaj/savjeti-strucnjaka/utjece-li-brzina-citanja-na-akademski-uspjeh-djeteta/>

Češi, M. i Ivančić, Đ. (2019). Izazovi i umijeća učenja i poučavanja. Zagreb: Ljevak

Visinko, K. (2014). Čitanje: poučavanje i učenje. Zagreb: Školska knjiga

https://drive.google.com/file/d/1gYtNKBQ5s3uqhxIYXZhI5yEO2sXE4Zer/view?usp=share_link

Istraživanje je provela učiteljica hrvatskoga jezika Gordana Ljubas.

Zahvala na suradnji učiteljima četvrtih razreda Gordani Stiplošek-Barić, Ani Zvonarek, Marku Čorku i Maji Rojnici.